

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXXVI. — Izdan in razpóslan 7. dne oktobra 1911.

Vsečina: (Št. 199—201.) 199. Ukaz, s katerim se izdajajo predpisi v varstvo življenja in zdravja delavcev, ki imajo opravila pri fabricaciji papirja. — 200. Razglas o dopustilu z električno silo obratovane ozkotirne male železnice od nadvojvoda Henrikove promenade v Griesu pri Bolcanu k penziji Germania. — 201. Ukaz, s katerim se občini z graščinskima ozemljema vred Zaborze in Wulka Mazowiecka odkazujeta okolišu okrajnega sodišča v Rawi ruski.

199.

Ukaz trgovinskega ministrstva v porazumu z ministrstvom za notranje stvari in z ministrstvom za javna dela z dne 25. septembra 1911. l.,

s katerim se izdajajo predpisi v varstvo življenja in zdravja delavcev, ki imajo opravila pri fabricaciji papirja.

Za uredbo in obratovanje naprav za izdelovanje papirja iz cunj ter lesnih obruskov, lesene in slamnate celuloze itd., toda izključivši naprave za izdelovanje nazadnje imenovanih polfabrikatov, se ukrepajo na podstavi § 74 obrtnega reda v varstvo življenja in zdravja delavcev, ki imajo opravila pri tem, nastopna določila.

A. Obča določila.

1. Gledé kakovosti delovnih prostorov in zavarovanja v njih porabljanih strojev in delovnih naprav naj se zmislú primerno uporabljajo predpisi ministrstvenega ukaza z dne 23. novembra 1905. l. (drž. zak. št. 176), točke 1 do 106, z nastopnimi dopolnili.

B. Predpisi gledé porabljanega gradiva, delovnih uredb in delovnih prostorov.

Porabljanje cunj in ravnanje z njimi.

2. Porabljati ne primerno razkužene cunje, na katerih se pozna ali o katerih je podjetniku znano, da prihajajo od rabljenih obvezil, mrtvaškega perila, perila tuberkuloznih ali drugih kužnih bolnikov, je prepovedano.

3. V balah ali vrečah prihajajoče cunje se smejo vkladati samo v prostorih, ki služijo edino le za ta namen in so ločeni od drugih delovnih prostorov.

Tudi za obdelovanje cunj je treba izbrati edino le temu namenu služeče, od drugih delovnih prostorov ločene prostore in ti prostori morajo imeti gladko ometane stene in gladek pod, ki se da umivati in ki je kolikor moči brez špranj.

4. Cunje se smejo rahljati in razpraševati samo z mehanskimi pripravami (iztepalnik, mlatilo za cunje), ki imajo nepropustno zapirajoče se okrove in ekshaustorje, da lokalno vsešavajo prah. Prah se mora odkladati v zadostno velikih in dobro dostopnih stanicah z vmesnimi stenami ali v posebnih zbiralnih prahu (ciklonih).

5. Prebirati in razkosavati se smejo samo že razprašene in zrahljane cunje. Izjema sme biti samo

tedaj, kadar se cunje razkosavajo na rezalnikih za cunje, ki imajo na dovodnih in rezalnih mestih priprave za neposrednje vsesavanje prahu.

Cunje se smejo prebirati in razrezovati z roko samo v prostorih, določenih edino le za to, in goditi se mora to na mizah z žičasto mrežo s trdno stojčini noži, tako da se more težji prah zbirati pod mrežo in lahko odpravljati. Lažji prah, ki se je razvijal ob delu, je odvajati z mehaniškim vsesavanjem prahu in ga odkladati v zadostno velikih in dobro dostopnih stanicah z vmesnimi stenami ali v posebnih zbiralih za prah (ciklonih).

6. Razen spredaj stojčih določil je ob manipulacijah s cunjami paziti tudi še na vsakočasno veljavno predpise v zabrambo, da se ne prenesejo bolezni (črtnica, koze).

Parni kuhalni aparati.

7. Parne kuhalne aparate je treba, kolikor vsakočasno obstoječi zakoniti predpisi ne terjajo dalje segajočih naredb, preden se rabijo, uradno poskusiti glede tlaka, z mislu primerno uporabljaje zadevna določila ministrstvenega ukaza z dne 1. oktobra 1875. l. (drž. zak. št. 130). Potrdilo o poskusu vsakega parnega kuhalnega aparata je hraniti ne daleč od aparata na vpogled oblastvenim organu. Aparat mora vrhutega od časa do časa, najmanj enkrat na leto pregledati strokovnjak; o izvrš. nih revizijah je pisati zabeležke.

8. Na vsakem kuhalniku mora biti na lahko vidnem mestu ime izdelovalca, leto izdelave in dovoljena najvišja parna napetost (v kilogramih na kvadratni centimeter), tako da se pozna in trajno vidi. Nadalje morajo biti na vsakem kuhalniku, oziroma na dovodniku pare k njemu:

- a) najmanj ena varnostna zaklopnica, in ako se kuhalnik polni s paro manjše napetosti nego je para parnega kotla, tudi zanesljivo delujoča zaklopnica za redukcijo; prehodna prereza varnostne zaklopnice mora biti, ako je dovoljena manjša napetost v kuhalniku kakor v parnem kotlu, vsaj enaka prerezi dovodnika pare;
- b) najmanj en pravičen in zanesljiv manometer s parno znamko za dopustno najvišjo napetost in z nastavkom za kontrolni manometer;
- c) pipa za poskušanje in pipa za odpuščanje vode, oziroma zaklopnica za izpuščanje pare.

V dovodniku pare h kuhalniku mora biti vtaknjena razen zaporne zaklopnice tudi zanesljivo delujoča vzvratna zaklopnica.

Parni kuhalni aparati se morajo postavljati v ločenih prostorih.

Pripravljanje tvarine.

9. Za pripravljanje raztopin klorovega apna, oziroma klorovega plina ter za belilne holandre je uporabljati ločene, visoke in dobro zračene prostore. Osebam, ki imajo opravilo v teh prostorih, je prikskrbeti namenu prikladne respiratorje.

Za odjemanje kislin iz balonov za kislino je uporabljati nagibne vozove ali nagibna stojala.

10. Vse kotalnike je opremiti s samotvorno delujočimi pripravami, da skupaj grebejo tvarine, ki jih je razkosavati, in jih zavarovati zoper vsako nevarno dotikanje. Kotalniki se morajo izpraznjevati ali samotvorno ali, kadar stojé. Pri kotalnikih mora biti gornji rob krožnikovega okrajka najmanj 80 centimetrov nad podom.

11. Sušilne cilindre mora, preden se rabijo, preskusiti pristojni revizijski organ za parne kotle; v dovodnik pare je vtakniti manometer, varnostno zaklopnico in, ako se rabi dušena para, tudi zaklopnico za redukcijo. Najmanj vsakih pet let mora pristojni revizijski organ za parne kotle zopet izmeriti premer sušilnega cilindra in uspehi te revizije je vpisati v izkaznico o poskusu. Vsak sušilni cilindar je potem, ko se postrga, oziroma odrigne s smirkom, še enkrat meriti glede njegovega premera in uspeh tega merjenja je naznaniti pristojnemu revizijskemu organu za parne kotle.

Sušilni cilindri se morajo že gibati, preden se spusti vanje para, in poskrbeti je, da se voda redno izpušča iz sušilnih cilindrov in da se zabrani, da kondensna voda ne teče nazaj.

12. Posebno nevarna mesta pred mokrimi stiskalnicami strojev za papir je zavarovati z napravo prehodov na lesenih mostovih z držaji v višini prsi in kolen.

Prirejanje papirja.

13. Počezni rezalniki morajo imeti vodilnike in biti razen tega opremljeni z obrano za kolesa (gonilno kolo, dvigalna kolesa) in nož.

Rezalni stroji morajo imeti samogibno izskočilno pripravo v najvišji legi noža (izvzemši rezalne

stroje z ročnim vzvodom, ki morajo biti opremljeni z lovilom (vzvoda), razen tega morajo biti njihove vodilne razpore in kolesa zavarovana ter morajo imeti tudi obrambne pločevine zoper poškodovanje po rebrih noževga držaja. Brzi trorezní stroji morajo biti razen tega opremljeni z obrambo noža in s pločevinami za odvajanje trščic.

14. Pri zunanjih pogonih s kljuko je vmesne prostore med prečkami gonilnih koles izpolniti s pločevino ali žičasto mrežo, če ti pogoni niso popolnoma zakriti.

Mesta, kjer so stekajo skupaj spadajoči pari valjarjev na strojih za satiniranje in na kalandrih je zavarovati z latvami, ogelniki, uvajalnimi valjarji ali navoji papirja z brezkončnimi trakovi.

Nastavni obroči za fiksiranje papirnatih zvitkov na navijalnih aparatih ne smejo imeti ostrih robov, nastavne vijake je pogreziniti.

15. Za domikanje tvarin v razpraševalnike cunj, rezalnike cunj, kotalnike i. e. r. morajo biti pri rokah pripravi pomočki.

Snaženje in zračenje delovnih prostorov.

16. Vsak dan po končanem delovnem času je pod poskropiti in prah od cunj pomesti. Zbrani prah od cunj je sežgati ali ga sterilizovati in narediti neškodljivega na način, ki daje polno jamstvo.

17. Belilne stanice je treba vsakokrat, preden se rabijo, izdatno zračiti.

Priprava umivalnih prilik, prostorov za oblačenje in kopanje.

18. Za delavce in delavke pri manipulaciji s cunjami in beljenju s klorom je v bližini delovnih prostorov zgraditi po spolu delavcev ločene prostore za umivanje in oblačenje. Prav tako je treba tem delavcem pripraviti umivalno orodje in brisače.

V prostorih, ki služijo za manipulacijo s cunjami, se ne sme shranjevati obleka, ki se nosi na cesti.

19. V obratih, ki uporabljajo pri manipulaciji s cunjami deset ali več delavcev ali delavk, je napraviti, primerno kopalno pripravo in jo brezplačno prepuščati v porabo tem osebam, ki jih je natančno poučiti o potrebi temeljitega snaženja telesa.

Priprava delovnih oblek in respiratorjev.

20. Vsem delavcem in delavkam pri manipulaciji s cunjami in beljenju s klorom je brezplačno pri-

praviti delovne obleke, ki se perejo, in respiratorje, oziroma snažne platnene rute. Delovna oblačila je treba prati najmanj vsakih štirinajst dni, vložke respiratorjev, oziroma platnene rute je menjati vsak dan.

Prva pomoč.

21. Med tvarino, ki jo je treba imeti pripravljeno za prvo pomoč, je vzprejeti tudi primerno zalogo gaze-bлага (tančice), rut, obvezil, antiseptičkih pomočkov in pomočkov za ustavljanje krvi ter pomočkov zoper zastrupljenje s klorovim plinom (alkohol, razredčeno amonjakovo tekočino) in Bardelebova vizmutova obvezila za opekline.

Imena in stanovišča zdravnikov bolniške blagajnice je treba naznaniti delavcem in oglase nabiti v delavnicah.

C. Obratni predpisi.

Porabljanje delavcev.

22. Posebno nevarna dela naj se izročajo samo takim osebam, ki jih poznajo in ki poznajo z njimi združene nevarnosti in imajo potrebno sposobnost za ta dela.

Pijani delavci se ne smejo puščati v delavnice.

Osebe, o katerih je delodavcu znano, da imajo božjast, krče, občasne omedlevice, da se jim moti, da slabo slišijo ali da imajo druge telesne slabosti ali hibe v taki meri, da bi bili pri nekih delih izpostavljeni nenavadni nevarnosti, se ne smejo porabljati za dela te vrste. Pri neposrednji manipulaciji s cunjami se mladostnim delavcem ter delavcem z bolnimi ali občutljivimi dihal, jetičnim delavcem in delavcem z odprtimi ranami ne sme dajati delo.

23. Za neposrednjo manipulacijo s cunjami se smejo jemati samo cepljeni delavci in delavke.

Raba delovnih in obrambnih priprav.

24. Delovno orodje in obrambne priprave je porabljati samo za namen, za katerega so določene. Obrambne priprave, ki so se iz obratnih ozirov odstranile za določne namene, se morajo takoj zopet namestiti, čim je dosežen ta namen.

Prepovedano je samolastno odstranjati ali ne rabiti obrambne priprave, kar jih je.

Vsak delavec je dolžen poškodbe, ki jih je morda opazil, ali drugačne očitne pojave na obratnih uredbah takoj naznaniti svojim predstojnikom.

Delavci ne smejo nič delati na strojih, katerih strežba, raba ali vzdrževanje v dobrem stanu ni njihova stvar. Prav tako jim je prepovedano na motorjih in strojih, katerim strežejo, opravljati kaj, kar ni pogojeno z njim odkazanimi deli.

Preden se ustavi gonilni stroj, je ustaviti vse odstavne delovne stroje.

Oblačilo.

25. Delavci, ki strežejo transmisijam, ne smejo nositi predpasnikov ali plaščev.

Vedenje delavcev.

26. Jestu in kaditi je v delovnih prostorih prepovedano, kolikor obratno vodstvo tega ni izrečno dovolilo za določne lokale. To dovoljenje se ne sme podeliti, ako mu nasprotujejo higijenski pomisleki. Isto velja glede jemanja alkoholovitih pijač v delovne prostore.

Vsa opravila, ki nasprotujejo obratnim namenom, zlasti nagajiva dejanja, ki so v stanu spraviti v nevarnost povzročitelja samega ali druge, so prepovedana.

Skrb ob nezgodah.

27. O vsaki obratni nezgodi mora tisti, ki je prizadet, ali ako bi ta ne bil v stanu, morajo pričre nezgode takoj poročati nadrejenemu nadzornemu organu.

Objava obratnih predpisov.

28. V vsakem obratnem oddelku je na mestu, ki se takoj vidi in ki je dostopno vsem delavcem, v obliki lepaka namestiti vsaj en izvod teh obratnih predpisov.

D. Kazenska določila.

29. Prestopki določil tega ukaza se kaznujejo, ako niso prestopki, ki ga je kaznovali po predpisih obrtnega reda, po ministrstvenem ukazu z dne 30. septembra 1857. l. (drž. zak. št. 198), z denarnimi kaznimi od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

E. Začetek veljavnosti.

30. Ta ukaz dobi moč šest mesecev potem, ko je bil razglašen. Na obstoječe, že odobrene naprave

pa se uporabljajo predpisi le toliko, kolikor se dade s tem pogojene izpremembe naprave izvesti, ne da bi se kratile s privolilom pridobljene pravice, razen če gre za to, da se odstranijo nedostatki, ki so očitno nevarni življenju in zdravju delavcev, ali če se more stavljenim zahtevam ustreči brez nerazmernih stroškov in brez večjega motenja obrata.

Wickenburg s. r.

Marek s. r.

Mataja s. r.

200.

Razglas ministrstva za železnice z dne 25. septembra 1911. l.

o dopustilu z električno silo obratovane ozkotirne male železnice od nadvojvoda Henrikove promenade v Griesu pri Bolcanu k pensiji Germania.

C. kr. ministrstvo za železnice je na podstavi in po določilih zakona o železnicah nižjega reda z dne 8. avgusta 1910. l. (drž. zak. št. 149) v porazumu z udeleženi c. kr. ministrstvi in s c. in kr. vojnim ministrstvom po pogojih in načinih, bliže ustanovljenih v naslednjem, posesniku hotela Leopoldu Ederju v Griesu podelilo zaproseno dopustilo za gradnjo in obrat z električno silo obratovane ozkotirne male železnice, ki jo je narediti kakor železnico na vrvi, od nadvojvoda Henrikove promenade v Griesu k pensiji Germania.

§ 1.

Za dopuščeno železnico uživa koncesionar finančne ugodnosti, navedene v členih VI do XII zakona z dne 8. avgusta 1910. l. (drž. zak. št. 149).

Doba v členu X gorenjega zakona omenjenih oprostil od davkov se ustanavlja na 15 let.

§ 2.

Koncesionar je dolžen dokončati gradnjo skraja oznamenjene železnice najpozneje v enem letu, računaje od današnjega dne, in dodelano železnico izročiti javnemu prometu ter po njej vzdrževati obrat nepretrgoma ves čas, dokler bo trajalo dopustilo.

Da se bo držal gorenjega roka za gradnjo, mora koncesionar na zahtevanje c. kr. državne uprave dati zagotovilo, položivši primerno varščino v vrednostnih papirjih, v katerih se smejo nalagati noveci varovancev.

Ako se ne bi izpolnjevala gorenja dolžnost, se sme izreči, da je zapala ta varščina.

§ 3.

Da izdelava dopuščeno železnico, se podeljuje koncesionarju pravica razlastitve po določenih dotičnih zakonitih predpisov.

§ 4.

Kolikor bi se za napravo dopuščene železnice rabile javne ceste, mora koncesionar dobiti privoljenje tistih, ki so dolžni vzdrževati te ceste, oziroma tistih oblastev ali organov, ki imajo po veljavih zakonih pravico dajati privolilo v rabo ceste.

§ 5.

Koncesionarju se je ob gradnji in obratu dopuščene železnice držati vsebine te dopustilnice in tehniških dopustilnih pogojev, ki jih postavi ministrstvo za železnice, ter semkaj merečih zakonov in ukazov, zlasti zakona o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) in redu za obrat železnic z dne 16. novembra 1851. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1852.), kolikor se po določilih v oddelku B zakona z dne 8. avgusta 1910. l. (drž. zak. št. 149) uporabljajo na male železnice; potem zakonov in ukazov, ki se morebiti dadó v bodoče, naposled pa še tega, kar ukažejo c. kr. ministrstvo za železnice in sicer poklicana oblastva.

§ 6.

Znesek resnične ter nominalne napravne glavnice potrebuje odobrila državne uprave.

Pri tem velja to načelo, da se ne smejo razen stroškov, ki se res porabijo za sestavo projekta, za gradnjo in uredbo železnice, všteti nabavo vozil in dotacijo glavnične reserve, in se pravilno izkažejo, prištevši interkalarni obresti, ki se res izplačajo med grajenjem, in pa kar bo morda res kurzne izgube ob dobavi glavnice, postavljati v račun nikakršni drugi stroški.

Ako bi bilo po porabi odobrene napravne glavnice treba še drugih novih staveb, ali ako bi bilo treba pomnožiti obratne uredbe, se smejo dotični stroški prišteti napravni glavnici, če privoli c. kr. državna uprava v namerjane nove stavbe ali v pomnožbo obratnih uredb in se stroški pravilno izkažejo.

Vso napravno glavnico je v času, dokler bude trajalo dopustilo, odplačati po razdolžnem črtazu, ki ga odobri c. kr. državna uprava.

§ 7.

Koncesionar je dolžen, po železnici dajati vožnjo zastoj podčastnikom in ordonancam, ki so vsakočasno v službi.

O natančnejših načinih, kako naj se to godi, se je dogovoriti s pristojnimi vojaškimi oblastvi.

Koncesionar je dolžen, oddajaje službe oziirati se v zmislu zakona z dne 19. aprila 1872. l. (drž. zak. št. 60) na doslužene podčastnike iz vojske, vojne marine in deželne brambe.

§ 8.

Državni uradniki, nameščenci in služabniki, ki po naročilu oblastev, nadzirajočih upravo in obrat železnic, ali pa v obrambo koristi države rabijo železnico vsled dopustila ali iz dohodarstvenih ozirov in se izkažejo z uradnimi izkaznicami, ki jih v njih poverilo izdaje c. kr. ministrstvo za železnice, se morajo prevažati s popotno prtljago vred brezplačno.

§ 9.

Koncesionar je dolžen pošto ter uslužbence poštne in telegrafske uprave prevažati z vsemi v voznem črtazu navedenimi vlaki.

Za to opravo ter za druge oprave v namene poštnega zavoda sme koncesionar zahtevati pri merno odplačilo, ki se določi z dogovorom.

Dopisi, ki se gledé uprave male železnice pišejo med ravnateljstvom ali predstojništvom malega železniškega podjetja in med podrejenimi mu organi ali pa med temi samimi, se smejo prevažati po uslužbencih železniškega zavoda.

§ 10.

Koncesionar je dolžen poskrbeti za oskrbo svojih uslužbencev v onemoglosti in starosti in za preskrbo njih svojcev in v ta namen pristopiti k pokojninski blagajnici zveze avstrijskih lokalnih železnic, ako se ne bi za dopuščeno železniško podjetje ustanovila posebna pokojninska blagajnica z vsaj

enakimi ugodnostmi za ude, oziroma z vsaj enakimi dolžnostmi za koncesionarja, kakor pri blagajnici imenovane zveze.

To oskrbo je izvesti tako, da bo moral koncesionar zglasiti stalne nameščence z dnem njih stalnega nameščenja, izmed ostalih uslužbencev pa vsaj tiste, ki opravljajo službo kot vozniki, izprevodniki, čuvaji ali postajni služabniki, ob ustrezni uporabi, najpozneje po dovrstitvi treh službenih let pri pokojninskem zavodu zveze avstrijskih lokalnih železnic, oziroma pri lastni pokojninski blagajnici.

Pravila pokojninske blagajnice, ki se eventualno ustanovi, ter vsaka njihova izprememba potrebujejo odobrenja c. kr. državne uprave.

§ 11.

Koncesionar je dolžen, na zahtevanje c. kr. ministrstva za železnice podati pravočasno statistične izkaze, potrebne za sestavo letne železniške statistike.

§ 12.

Dopustilna doba in ž njo vred v § 9 lit. b. zakona o dopuščanju železnic izrečena obramba zoper napravo novih železnic se določa na šestdeset (60) let, računa se od današnjega dne, in mine po preteku tega roka.

C. kr. državna uprava sme izreči, da je dopustilo tudi pred iztekom gorenjega roka izgubilo svojo moč, ako se ne bi izpolnjevale dolžnosti, v § 2 ustanovljene o začetku in dovrstitvi gradnje in pa o začetku obrata, če bi se kak prestop roka ne mogel opravičiti v zmislu § 11 lit. b) zakona o dopuščanju železnic.

§ 13.

V § 8 zakona o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) ustanovljena državna pripadna pravica se ne uporablja gledé dopuščene železnice.

§ 14.

Koncesionar nima pravice, razen ako bi to izrečno dovolila c. kr. državna uprava, obrat dopuščene železnice prepustiti tretjim osebam.

§ 15.

C. kr. državna uprava ima pravico se prepričati, da je gradnja železnice ter obratna uredba po vseh delih namenu primerno in trdno narejena, in ukazati, da se napake na to stran odvrnejo ali pa odpravijo.

§ 16.

C. kr. državni upravi se pridržuje pravica, da se sme, ako bi se kljub poprejšnjemu svarilu večkrat prelomile ali opustile v dopustilu, v dopustilnih pogojih ali v zakonih naložene dolžnosti, poprijeti zoper to zakonom primernih naredeb ter po okolnostih izreči, da je izgubilo dopustilo moč še pred iztekom dopustilne dobe.

Röll s. r.

201.

Ukaz pravosodnega ministrstva z dne 29. septembra 1911. l.,

s katerim se občini z graščinskima ozemljema vred Zaborze in Wulka Mazowiecka odkazujeta okolišu okrajnega sodišča v Rawi ruski.

Na podstavi zakona z dne 11. junija 1868. l. (drž. zak. št. 59) se občini z graščinskima ozemljema vred Zaborze in Wulka Mazowiecka izločata iz okoliša okrajnega sodišča Uhnów in se odkazujeta okolišu okrajnega sodišča Rawa ruska.

Ta ukaz dobi moč s 1. dnem januarja 1912. l.

Hochenburger s. r.